

enato

Peter Jochmann

/.../ Zápisky /.../

Hlubina, narůdce padl strach, z něj opadl list, a ruce se chvějí. Elza otáčí a nejde a nejde. Kolik dní pod krakem, bez slunce, sevřen strachem a úzkostí, kolik dní? Vlhká a studená hlína polí, špinavý potok tekoucí od města, holé stromy, jak jsou již holé - to jsou mé dny.

Nevidím zmysl a nikde ho není. Jen cesta přede mnou, často však pro mihu nevidět, bloudím a klopýtám, únava z cesty.

Prázdnota uvnitř. Až se lekám, a pak mě napadají slova, silná slova, jež obvykle znamenají smutek.

Jak těžce a osudově ta slova znějí. Naštěchku bubnuje děšť, ne, jenom tůká. A pocity se vspírají převodu ve slova. Až se stydím.

Myslím na básničky. Jak mohou tak bez ostychu mluvit o sobě a o svém nitru, a o ee víc, o druhých mluvit tak jako o sobě? Jak to, že se jim těžká slova nevzpřičila v hrdle? Proč vůbec mají potřebu mluvit? A to nemyslím ty,

kteří měli pocit, že jsou povoláni k řeči.
Šťastní nešťastníci a pocitem vlastní důle-
žitosti.

To není dar, to je utrpení. Ta cesta lesem
lží a sebeklamí jen k dalším sebeklamím. Za-
jistě vzniká, co dřív nebylo, a co?

Řeď prší. Zase prší a znovu někdy jindy bu-
de přšet, až toto pření skončí. A co? Všichni
se stejně jako dřív pohrnou ke korytům a
budou pomáhat čerpsi o čem nikde neví, kam
to povede. A déšť je nezajímá.

Kdysi jsem si myslel, že to vezmu do rukou,
do vlastních rukou a za správný konec. Ale
omýklo to se znovu vlevo a pak zase napravo.
Bolelo to. Tak to je, když něco chceme vzít
do vlastních rukou.

Pravda je příliš těžká. A pobuřující. Utrpe-
ní, jež nemá smysl, je téměř nemožné nepro-
klínat. Kdo se prosil, aby se narodil jako
uzlíček bolesti? A vlastních vášní a sebe-
klamí. A tak tedy pochod s očima zavřenýma

a s našima zakapanýma veskem.

Nic nového pod sluncem. Jsem jenom síto, na kterém se zachytává různé zvinstvo, smetí, listí, zbytky, pevné součásti v proudu, který plyne. Zdá se, že i to síto samotné je nesené proudem.

Zdá se nám, že se čas urychluje, a bojíme se. Třeceme se strachem i v domech z betonu. A ještě silnější zevřeme víčka. Pomůžeme na svět strojm a potom jim třeba ustoupíme z cesty.

Uklidňuje mě, a podle nálady místy i znepokojuje, že ať se snaží či ne, není v tom rozdíl. Dopusťil jsem se omylu, totiž: z jízdního kola se dá seskočit, ale - člověk pak už nejede. Já jsem chtěl zastavit, sebe, všechno, ale na to se musí umít. /Nehleď na to, že jízdní kolo je jen metafora, a ve skutečnosti odnikud nelze seskočit, z ničeho nelze seskočit, nikam nelze seskočit./

Ne výsledky, ne cíl, ale cesta sama je to, na čem záleží. Proč být tedy ustaraný? Je

skutečně těžké užívat, ale nakonec to dokáže každý.

Dnes jsem děť ani nečekal. A přece přišel. Zajisté by ovšem přišel i tehdy, kdybych ho čekal. Jaký je v tom tedy rozdíl? Jaké poučení? Kdo to ví, tomu je možno to říci, kdo to neví, před tím je třeba mlčet. Poutník, ať se o hál opírá, nebo ať jí odhání psy, nebo jí mlátí do kará po celý cestu, stejně dojde.

Lidi může uklidňovat, že není volby. Veškeré pomůcky rozumu nic nepomohou. Vhled do podstaty skutečnosti je stejně nedůležitý či stejně důležitý jako gruntovní slepota. Pokud to víš, pokyň sám sobě: nikomu to neříkej!

Štěstí nemusí svoje díla označovat jménem. Zajisté už proto ne, že nelze čekat odměnu. To ovšem je přepych. Proč by tě měl někdo znát jménem? Budou snad tvé obrazy, spisy, děti méně skutečné, nebudou-li označeny tvým štítkem?

Každá činnost přispívá k naplnění toho, co má být naplněno. I nečinnost je činností. To m tě může uklidňovat. Ty však musíš pracovat k vlastnímu zániku. A neodmítej to!

Bojím se, že tato slova mohou být jedovatá. Nepřipraveným mohou škodit, a ještě horší je to v případě pyšných, kteří si myslí, že připraveni jsou. Ti první mohou se strachu nenávidět, ti druzí pak páchat zbytečné zlo. Proto je třeba opatrně vážit slova. Ostatně na pravdě nezáleží více než na nepravdě. A kdo čeká na zjevení, buď se už dočkal, nebo se určitě brzy dočká. Tady nouze nehrozí.

Pomyslí-li na to, jak budou zítra rozbahněné cesty, jak bude vlhko ve vzduchu, jak bláto bude čvachtat pod botama, a já půjdu protože koneckonců to je jako bych nešel, pomyslí-li na to, je to obraz, který existuje v tomto těle. Vzbudíš někdy různé obdobné obrazy u druhých lidí, ale každý je jedinečný, každý je jiný. Báli jsme se. A už tady byly pojay. Strach se nezmenšil.

Jenom je zima.

Dnes odpoledne je tak pěkně, v mlze ospalo, chodce bolí nohy, štěkají psy. Mokré cesty od nikud nikam. Stojím na mostě přes železniční trať, odnikud z mlhy vyjíždí vlak, mizí nikde v mlze. Dívám se. Ozlizené silnice. Zima ještě čeká.

Kolem je mlha. Je vidět na pár metrů. Pout mlhou. Auta na hlavní silnici, vlastně jenom jejich světla, plují v mlze.

Kdyby někdo řekl: je možno rozhodnout se mezi samotou a ne-samotou, budeme ho brát vážně? Uvěří mu někdo? Cesta vede vždy dál a věně vlhké půdy z polí nás zasáhne.

Jsem ospalý. Když jsem dnes běžel, měl jsem těžké nohy. Bojím se psů a raduji se, že bývají za plotem. Člověk v mlze se léká psů. Jen doufaj člověče, že jsou za plotem.

Je zbytečné myšlenky vyjadřovat. Jen je nechte vznášet se v hlavách.

Jeden člověk trpěl a plakal. My všichni jsme doufali, že on je ten dobrý. Jeho neštěstí bylo sá se hluboké. Človče dobrý, nebuď nešťastný. Co tě bolí, když uvidíš pravdu? Proč plakat nad osudem lidí? Ať je jakýkoliv. Jdi cestou, a buď tomu rád. Nechtěj předělávat lidi. Neboj se sebe jejich bolesti a nechtěj je zachraňovat. Zabijí tě.

Dnes se radci podobíejí a proto jsou jejich rady tak plytké a povrchní. Všemožně se snaží přispůsobit se tomu, komu radí. Dříve se snažili ti, kterým bylo rady zapotřebí, povystoupit k moudrým. Dnes se snaží strhnout moudré k sobě a učelat z nich nekňuby jako jsou sami.

Záměrem nemůže být napomáhat změně k lepšímu v lidech, neboť není změny k lepšímu v lidech. Kdo jí kdy viděl? Kdo o ní kdy slyšel? Chce někdo tvrdit, že otroci a lidé nevolodní byli na tom kdysi hůře než jsou lidé dnes?

Potom tedy všechna slova a všechny věty mu-

sí vycházet samy od sebe, bez záměru. Neboť není cíle, o jehož dosažení je možno se snažit. A přece se mnozí snaží. Jak to přijde? Mají ve svém nitru studnu a hledí ji zaházet kamení. Tak v ní bude kvasení a ne již čistá voda.

Dnes je tedy zataženo. Zatažené nebe. Po nedaleké trati jede vlak. Slyším hučení motoru a dunění kol. Vyhlédnu z okna a vidím ho jet po náspu. Víím odkud jede a kam. Jízdní řád vlaků. To stačí.

Mnozí lpějí na vzpomínkách, touží, aby všechno bylo jako kdysi. Bu což, báh pozděj. Kdyby však vyhlédli z okna a mohli vidět, viděli by krajinu v dnešním odpolední, sedou pod zataženou oblohou.

City, náklonnosti, sympatie, lásku, vydával jsem to bez rozmyslu. Zasloupený, věřil jsem, že mohu! Teď však s tím, co zbylo, hodlám lépe hospodářit. Víc se dívat kolem. Nebo je pozdě? Nemí třeba bát se toho, co bude. Neboť to není. Když cítíme to, co je, jak

bychom mohli ztratit?

Když nepřemýšlím o smyslu, jdeš cestou, o níž nevíš, kam tě zavede, můžeš se stát hříčkou cizích sil a zájmů, vlastní slepota tě zavede do úzkých. - Když přemýšlím o smyslu, jdeš cestou, o níž nevíš, kam tě dovede, můžeš se stát hříčkou cizích sil a zájmů, vlastní slepota tě zavede do úzkých. - Sedar své havazadlo a jdi!

Svět se bez pravdy obejde. To jen někteří lidé se bez ní neobejdou. Vidět, že všechno jde svou cestou a že takto na cíli nezaloží.

Když jsem šel dnes krajinou, přišel jsem na místo se dvěma jezírky - asi se zde těžil písek. Stál jsem u jednoho z nich, ve vodě se odrážel měsíc, jak je to známé. Na zádech jsem cítil chlad podzimu a skrs boty chlad studené trávy. Feď ve vodě šplouchla ryba. Pár stromů je už holých. Začíná listopad.

Vábec se mi nechce něco tvrdit a něco popírat, potřásat někomu rukou, vábec se mi ne-

chce o něčem vyprávět a rozmlouvat a být s lidmi a komunikovat a mluvit pravdu a lhát. Vůbec nic se mi nechce, ani nic nechtít se mi nechce.

Metafory urážejí předstíranou hloubkou. Nudní básníci pobuňují strojeností předstírající hloubku. Sisy nejsou složité, a každý, kdo je smutný, je metaforou ponižen a pošpiněn. Věci jsou jaké jsou a kdo neumí ponechat slova sama sobě, ať mlčí. Věčné myšlenky neexistují a ptačí peří má právě svoji váhu. Ten, kdo neřekne nic, je silnější než ten, kdo řekne pravdu. Mlčení je pravdivější než pravda. Není třeba škrtnat, lépe je nepsat.

Co to všechno znamená, to psaní o lásce a o milosti? Všichni jsou hned hotovi se zavěšeným odsudkem mladistvé nerozváženosti. Kolik milosti /a kalomyslnosti/ se nedostává a proč. Ale křeže, klamně vtíravé obrazy, jež nestojí ani na zachycení. Netřeba se ztotožňovat. Je protivné uvažovat. A proto se překračují kruhy. /Dnes strašně rychle letí čas, se mi zdá./

Je tak zaujat sám sebou, že ani lhát neumí!
Tak je sám sebou zaujat, že uží lhát jen
sobě!

Možnost obživy: nechat si platit /třeba pe-
nězí nebo oblíbeností/ za to, že říkáme li-
dem to, co chtějí slyšet. Třeba: "Máte ochr-
nutou babičku? V ústavu se o ni postarají
tak, jak vy byste to při nejlepší vůli nes-
vedli."

Jak to přijde, pracovat duševně, pracovat
mozkem! Mozek myslí. Lepší je neplést si to
s prací.

Všichni něco umějí, jenom já nic neumím.
Neumím nic napravo, neumím nic nalevo. Chtěl
bych se umět někomu nějak prodat, ale nemám
nic naprodej.

/ ... /

enato

podzim 83